

PAO Vornanen Elisa(LVM)

06.07.2022
JULKINEN

Asia

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Ukrainan lainsäädäntönsä mukaisesti myöntämiä kuljettajan asiakirjoja koskevista erityisistä ja väliaikaisista toimenpiteistä Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen johdosta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 20.6.2022 säädösehdotuksen, joka mahdollistaisi Ukrainassa myönnettyjen ajokorttien ja kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevystodistuksen tunnustamisen (COM(2022) 313 final).

Asian kiireellisyyden vuoksi sidosryhmien virallista kuulemista ei ole toteutettu. Ajokorttikomitean jäsenten kanssa on kuitenkin käyty neljä epävirallista keskustelua (17.3., 31.3., 13.4. ja 12.5.2022), joissa on käsitelty myös ammatillista pätevyyttä osoittavia todistuksia. Käydyt keskustelut vahvistivat, että kolmansien maiden myöntämien virallisten ajo-asiakirjojen tunnustamiseen sovelletaan jäsenmaissa erilaisia sääntöjä. Tilanne vaihtelee huomattavasti jäsenvaltioiden välillä, sillä asiaan liittyy kansallisia säännöksiä. Jäsenvaltioiden asiantuntijat ovat pitäneet EU:n toimia tällä alalla tarpeellisina. Euroopan parlamentti äänesti täysistunnossaan 5.7.2022 asiassa käytettävästä kiireellisestä menettelystä, ja parlamentin on määrä äänestää ehdotuksesta torstaina 7.7.2022.

Alustavien tietojen mukaan asia on tarkoitus käsitellä neuvostossa erityisen kiireellisesti. Asiaa on määrä käsitellä pysyvien edustajien komiteassa (Coreper I) 6.7.2022, jolloin haetaan neuvoston mandaatti parlamentin kanssa käytäviä neuvotteluja varten, ja tällä tietoa asia on etenemässä neuvoston lopulliseen päätökseen pikaisella aikataululla. Tämän vuoksi tämän selvitys toimitetaan eduskunnalle sen perustuslain 96 §:ssä tarkoitettujen vaikutusmahdollisuuksien varmistamiseksi ensin E-kirjeellä. Tämän selvityksen lisäksi toimitetaan ensi tilassa eduskunnalle valtioneuvoston U-kirjelmä.

Suomen kanta

Suomi kannattaa komission asetusehdotusta ukrainalaisten ajokorttien ja tieliikenteen ammattipätevyysien hyväksymisestä ja sitä, että jäsenvaltio voisi kansallisesti päättää hyödyntääkö se ammattipätevyyden tunnustamisen mahdollistavia poikkeussäännöksiä.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdotus neuvoston päätökseksi (COM(2022) 313 final)

Ehdotus edistäisi tilapäistä suojelua tai kansallisen lainsäädännön mukaista riittävää suojelua saavien Ukrainasta Venäjän hyökkäyksen vuoksi paenneiden henkilöiden osallistumista taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan uudessa ympäristössään. Kolmansien maiden ajokorttien tunnustamiseen ja vaihtamiseen liittyvät säännöt ja menettelyt vaihtelevat jäsenvaltioittain riippuen muun muassa niiden kansallisen lainsäädännön erityissäännöksistä tai jäsenvaltioiden ja kyseessä olevan kolmannen maan välisistä voimassa olevista kahdenvälisistä sopimuksista.

Ehdotus sisältää poikkeussäännöksiä ajo-oikeuden tunnustamisesta, jotka tulisivat sellaisenaan sovellettaviksi heti, jos asetus annetaan. Ehdotus sisältää poikkeussäännöksiä kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyyden osoittavien asiakirjojen tunnustamisesta. Säännöksillä mahdollistetaan Ukrainassa myönnettyjen pätevyystodistusten tunnustaminen jäsenvaltioissa, mutta asetusehdotuksessa esitetyn koulutuksen tarjoaminen ja ammattipätevyyden myöntäminen olisi jäsenvaltioille vapaaehtoista. Toisen jäsenvaltion tunnustama ammattipätevyys tulisi kuitenkin hyväksyä muissa jäsenvaltioissa.

Ehdotus koskee erityissäännöksiä, jotka vaikuttavat useiden direktiivien soveltamiseen. Ehdotetun säädöksen säännöksiä olisi sovellettava viipymättä ja sellaisinaan, jotta voidaan turvata oikeusvarmuus liikenteenharjoittajille ja muille asianomaisille henkilöille sekä jäsenvaltioiden viranomaisille. Tästä johtuen säädösehdotus on muodoltaan asetus, jota sovelletaan sellaisenaan ja joka ei edellytä saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Ehdotetut ajokorttien tunnustamista koskevat toimet voitaisiin ottaa kansallisesti käyttöön ilman säädösmuutoksia. Komission asetusehdotuksessa kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyyden tunnustamisen ehdoksi ehdotettu 60 tunnin lisäkoulutus edellyttäisi säädösmuutosta liikenteen palveluista annettuun lakiin (320/2017).

- Asetusehdotuksessa kuljettajan asiakirjoilla tarkoitetaan 1) Ukrainan myöntämiä ajokortteja, joilla osoitetaan niiden edellytysten täyttyminen, joilla kuljettajalla on Ukrainan lainsäädännön mukaan oikeus ajaa; sekä 2) ammattipätevyystodistuksia, jotka Ukraina on direktiivin 2003/59/EY täytäntöön panemiseksi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti myöntänyt mainitun direktiivin soveltamisalaan kuuluvien maanteiden kansainvälisessä tavara- tai henkilöliikenteessä käytettävien ajoneuvojen kuljettajille.
- Asetusehdotuksen poikkeussäädökset koskisivat henkilöitä, jotka saavat tilapäistä suojelua tai kansallisen lainsäädännön mukaista riittävää suojelua ja joilla on Ukrainan myöntämä voimassa oleva ajokortti.
- Ehdotuksen mukaisesti Ukrainassa myönnettyt ajokortit tunnustettaisiin unionin alueella, jos ajo-oikeuden haltija saa tilapäistä suojelua tai kansallisen lainsäädännön mukaista riittävää suojelua direktiivin 2001/55/EY ja täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2022/382 mukaisesti. Ajo-oikeuden tunnustaminen olisi voimassa vähintään siihen asti, kun tilapäinen suojele päättyy.
- Ehdotuksen mukaisesti jäsenvaltio voisi myöntää ammattipätevyyskortin henkilölle, joka saa tilapäistä suojelua tai kansallisen lainsäädännön mukaista riittävää suojelua ja jolle on Ukrainassa myönnetty kuorma- tai linja-auton kuljettajan pätevyystodistus.

Jäsenvaltion olisi tällöin joko merkittävä asianomaisen henkilön ajokortille erityinen väliaikainen unionin koodi ”95.01” ja sen voimassaolon päättymispäivä edellyttäen, että kyseisellä henkilöllä on kyseisen jäsenvaltion myöntämä unionin mallin mukainen ajokortti; tai vaihtoehtoisesti myönnettävä kyseiselle henkilölle direktiivin 2003/59/EY 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kuljettajan ammattipätevyyskortti, johon merkitään erityinen väliaikainen unionin koodi ”95.01” ja sen voimassaolon päättymispäivä.

Ennen asetusehdotuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kuljettajan ammattipätevyyskortin myöntämistä tai erityisen väliaikaisen unionin koodin ”95.01” merkitsemistä jäsenvaltioiden on vaadittava, että ammattipätevyystodistuksen haltija osallistuu pakolliseen täydentävään koulutukseen, jonka päätteeksi suoritetaan koe kuljettajalta vaadittavan tietotason varmistamiseksi. Pakollisen täydentävän koulutuksen kesto saisi olla enintään 60 tuntia, ja siihen olisi sisällyttävä vähintään 10 tuntia henkilökohtaista ajo-opetusta.

Koulutuksen jälkeen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten olisi teetettävä kuljettajalla kirjallinen tai suullinen koe. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tämän artiklan mukaisesti hyväksytyistä kansallisista säännöistä ennen 1 kohdassa tarkoitetun kuljettajan ammattipätevyyskortin myöntämistä tai merkinnän lisäämistä ajokorttiin.

- Ehdotuksessa säädetään tällaisten ammattipätevyyskorttien vastavuoroisesta tunnustamisesta unionin alueella.
- Ehdotuksessa säädetään menettelystä tilanteessa, jossa Ukrainassa myönnetty ammattipätevyystodistus katoaa tai varastetaan. Tällöin toimivaltaisen viranomaisen on luvan haltijan pyynnöstä todennettava Ukrainan toimivaltaiselta viranomaiselta ammattipätevyystodistuksen voimassaolo, ja että kyseisellä henkilöllä ei ole toisen jäsenvaltion myöntämää ammattipätevyystodistusta.
- Tilapäisen suojelun päätyttyä kuljettajan ammattipätevyyskorttia ei ehdotuksen mukaisesti saisi enää uudistaa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 91 artiklan 1 kohdan c alakohta.

Suomi katsoo, että ehdotus neuvoston päätökseksi on oikeusperustaltaan asianmukainen.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti äänesti täysistunnossaan 5.7.2022 asiassa käytettävästä kiireellisestä menettelystä, ja parlamentin on määrä äänestää ehdotuksesta torstaina 7.7.2022.

Kansallinen valmistelu

E-kirje on käsitelty EU22-liikennejaoston kirjallisessa käsittelyssä 5.- 6.7.2022.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotus koskee tieliikennettä, joka Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 21 kohdan mukaan kuuluu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetulla säädös ehdotuksella ei arvioida olevan sellaisenaan taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Ottaen huomioon ehdotukseen liittyvän erityisen kiireellisyyden komissio ei ole pystynyt tekemään vaikutusarviointia. Komission mukaan, Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen laajuus ja vakavuus sekä tilapäisen suojelun tavoite huomioon ottaen, tämä unionin toimi on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi. Ehdotettu asetus sisältää kohdennettuja väliaikaisia toimenpiteitä, jotka liittyvät tiukasti nykyiseen tilanteeseen ja rajoittuvat siihen, mikä on tarpeen oikeusvarmuuden, tieliikenteen turvallisuuden ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.

Ukrainalaisten ajokorttien käyttöä Suomessa on joustavoitettu sotatilanteesta johtuen. Tilanteessa, jossa henkilöllä on esittää Ukrainassa annettu virallinen ajokortti, oikeuttaa tämä ajokortti Suomessa ajamiseen eikä ajo-oikeudesta tarvitse esittää kansainvälistä ajokorttia taikka käännöstä. Vakinaista asuinpaikkaa ei myöskään edellytetä. Toistaiseksi Suomessa hyväksytään myös ukrainalaiset ajokortit, joiden voimassaolo on päättynyt 24.2.2022 jälkeen, koska sotatilanteen takia niitä ei ole ollut mahdollista uudistaa.

Ajokorttien tunnustamisen osalta asetus ei merkittävästi muuttaisi kansallisesti jo käyttöön otettuja menettelyitä. Ukrainassa myönnettyjen ajo-oikeuksien voimassaolo tunnustetaan Suomessa ja asiakirjavaatimuksia on kevennetty, lisäksi viranomaismenettelyitä on joustavoitettu ja väliaikaisen ajokortin myöntäminen on mahdollistettu.

Ehdotetun EU-asetuksen soveltaminen edellyttäisi muutoksia voimassa olevaan käytäntöön. Tilapäisen ajokortin myöntämisen ehdot tiukentuisivat, sillä ajo-oikeuden voimassaolo tulisi jatkossa varmistaa Ukrainan viranomaisilta. Lisäksi tilapäiselle ajokortille olisi merkittävä väliaikainen unionin koodi 99.01, joka tarkoittaa ”erityistä myöntämistä, joka on voimassa ainoastaan tilapäisen suojelun ajan (menetetty tai varastettu ukrainalainen ajokortti)”.

Tieliikenteen ammattipätevyyksien, eli kuorma- ja linja-autonkuljettajien pätevyyksien, tunnustamisen osalta ehdotuksen myötä Suomen tulisi tunnustaa toisessa jäsenvaltiossa ukrainalaisen ammattipätevyydestä perusteella myönnetty kuorma- tai linja-autonkuljettajan ammattipätevyys. Pätevyydestä ovat voimassa vain niin kauan kuin sen haltija saa jäsenmaassa tilapäistä suojelua.

Aloitteen suhde toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteisiin

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen laajuus ja vakavuus sekä tilapäisen suojelun tavoite huomioon ottaen, tämä unionin toimi on katsottu tarpeelliseksi. Ehdotettu asetus sisältää kohdennettuja väliaikaisia toimenpiteitä, jotka liittyvät tiukasti nykyiseen tilanteeseen ja rajoittuvat siihen, mikä on tarpeen oikeusvarmuuden, tieliikenteen turvallisuuden ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.

Unioni on jo hyväksynyt ajokortteja koskevia lainsäädäntötoimia, jotka koskevat ajokortteja (direktiivi 2006/126/EY) sekä maanteiden tavaraj- ja henkilöliikenteeseen tarkoitettujen tiettyjen ajoneuvojen kuljettajien perustason ammattipätevyyttä ja jatkokoulutusta (direktiivi 2003/59/EY). Asetusehdotuksessa esitetyt muutokset kuuluvat unionille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 91 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla annettuun toimivaltaan. Kyseisen määräyksen mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto toteuttavat yhteispäätösmenettelyä noudattaen toimenpiteet liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Ehdotetuilla säännöillä pyritään parantamaan tieliikenteen turvallisuutta osana laajempaa liikenneturvallisuuden parantamista sekä varmistamaan Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vuoksi siirtymään joutuneiden henkilöiden taloudellinen ja yhteiskunnallinen integroituminen. Toimenpiteiden tarkoituksena on varmistaa, että tilapäistä suojelua saavilla henkilöillä on vapaus liikkua unionin alueella ajamalla moottorikäyttöisiä ajoneuvoja sekä vapaus työskennellä harjoittamalla ammattikuljettajan toimintaa. Samalla pyritään varmistamaan, että tämä tapahtuu unionissa sovellettavien turvallisuusnäkökohtien ja -vaatimusten mukaisesti.

Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitetta, koska se edellyttää yhdenmukaistettua sääntelykehystä ja koordinoitua Ukrainan sodan aiheuttaman ongelman vuoksi, sillä ongelma vaikuttaa koko Euroopan unioniin. Sen vuoksi tavoite voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.

Ehdotusta voidaan pitää suhteellisuusperiaatteen ja toissijaisuusperiaatteen mukaisena.

Asiakirjat

COM(2022) 313 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Monika Mutanen, LVM, monika.mutanen@gov.fi , p. +358 295 342 204

Saara Louko, LVM, saara.louko@gov.fi , p. +358 295 342 048

Elisa Vornanen, LVM, elisa.vornanen@gov.fi , p. +35829 534 205

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	ajokortit, ammattipätevyyden tunnustaminen, Ukraina, tieliikenne LVM, OKM, UM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, PLM, SM, STM, TEM, VM, VNK, VTV, YM
